

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.009.01.2023

Pan
Łukasz Gajdowski
Prezes Zarządu
Agencji Rozwoju Regionalnego
„MARR” S.A. w Mielcu
ul. Chopina 18
39-300 Mielec

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/073 – Wsparcie rozwoju turystyki ze środków Programu Przedsiębiorcza Polska Wschodnia -
Turystyka

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Agencja Rozwoju Regionalnego „MARR” S.A. w Mielcu ¹ 39-300 Mielec, ul. Chopina 18
Kierownik jednostki kontrolowanej	Łukasz Gajdowski, Prezes Zarządu Agencji Rozwoju Regionalnego „MARR” S.A. w Mielcu ² , od 29 września 2021 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: - Antoni Górski, Prezes Zarządu, od 26 czerwca 2018 r. do 28 września 2021 r.; - Józef Twardowski, Prezes Zarządu, od 23 kwietnia 2015 r. do 25 czerwca 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Wykonywanie obowiązków określonych w umowie zawartej z Bankiem Gospodarstwa Krajowego w Warszawie ³
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2023 (I kwartał) ⁴
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	1. Paulina Wojtowicz-Maryjka, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/116/2023 z dnia 17 maja 2023 r. 2. Marek Sikora, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/115/2023 z dnia 17 maja 2023 r.

(akta kontroli: tom I str. 2-6)

---

¹ Dalej: Agencja lub MARR.

² Dalej: Prezes Agencji.

³ Dalej: BGK lub Bank.

⁴ Dla realizacji celów kontroli mogły być wykorzystywane dane i dokumenty z okresu wcześniejszego i późniejszego w zakresie związanym z przedmiotem kontroli.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania MARR związane z realizacją dwóch umów wdrożenia i zarządzania Instrumentem Finansowym *Pożyczka na Rozwój Turystyki*⁷ zawartych z BGK. Agencja opracowała i wdrożyła dokumentację regulującą zasady udzielania i realizacji umów pożyczek udzielanych przedsiębiorcom w ramach Programu, prawidłowo przeprowadziła nabór i rozpatrywała otrzymane wnioski o wsparcie finansowe oraz terminowo wypłacała pożyczki ostatecznym odbiorcom⁸.

Ocena pozytywna NIK odnosi się również do monitorowania i kontroli udzielonych pożyczek oraz windykacji wierzytelności.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia także osiągnięcie przez Agencję wskaźników określonych w obu umowach, regularne zwroty BGK środków z inwestycji i składanie do BGK sprawozdań z przebiegu realizacji tych umów.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła, że czynności podejmowane przez MARR związane z wykonywaniem obowiązków określonych w powyższych umowach były zgodne z postanowieniami w nich zawartymi.

Jednocześnie NIK zwraca uwagę na nieegzekwowanie przez Agencję nałożonego na pożyczkobiorców obowiązku składania rocznych rozliczeń podatkowych. Stwierdzona nieprawidłowość nie zakłóciła realizacji zadań określonych w umowach z BGK i nie ma wpływu na pozytywną ocenę jednostki.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Wykonywanie obowiązków określonych w umowie zawartej z BGK

1.

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą Agencja podpisała z BGK dwie umowy wdrożenia i zarządzania Instrumentem Finansowym *Pożyczka na Rozwój Turystyki*, z których udzielane były jednostkowe pożyczki dla przedsiębiorstw.

Pierwsza umowa z 5 października 2017 r. (nr 2/PPWT/3817/2017/II/DIF/034⁹), została podpisana na okres od 5 października 2017 r. do 31 grudnia 2026 r. Wkład BGK na realizację Programu wyniósł 10 000 000 zł, a udział własny Agencji 526 315,79 zł. W ramach podpisanej umowy MARR otrzymała wynagrodzenie w wysokości 1 448 235,91 zł¹⁰.

Druga umowa, nr 2/PPWT/12218/2018/II/DIF/141¹¹, zawarta 8 listopada 2018 r., obowiązuje do 31 grudnia 2030 r. Na realizację Programu została przyznana kwota 10 000 000 zł, a wkład własny Agencji to 526 315,79 zł.

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ W ramach Programu Przedsiębiorca Polska Wschodnia - Turystyka będącego instrumentem wsparcia dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw działających w branży turystycznej i okoturystycznej w Polsce Wschodniej. Dalej: Program.

⁸ Przedsiębiorca, który zawarł z Agencją umowę pożyczki. Dalej też: pożyczkobiorca.

⁹ Dalej: umowa nr 34 lub umowa wdrożenia i zarządzania.

¹⁰ Zgodnie z umową opłata za zarządzanie w okresie Budowy Portfela stanowiła rocznie 3,75% przyznanego Agencji Limitu Pożyczki. W okresie Wygaszania Portfela opłata za zarządzanie wynosiła rocznie 3,75% wykorzystanego Limitu Pożyczki, wg stanu na ostatni dzień roboczy kwartału poprzedzającego dany okres kwartalny z uwzględnieniem dokonanych spłat jednostkowych pożyczek.

¹¹ Dalej: umowa nr 141 lub umowa wdrożenia i zarządzania.

W trakcie realizacji umowy nr 141, BGK, zgodnie z § 15 tej umowy, dwukrotnie¹² skorzystał z prawa opcji¹³. Bank wniósł do Agencji dodatkowy wkład na realizację Programu w wysokości 4 000 000 zł oraz 4 500 000 zł. Udział własny MARR to adekwatnie 210 526,32 zł i 236 842,11 zł. Łączne wynagrodzenie dla Agencji, wynikające z tej umowy, wyniosło 1 713 372,74 zł¹⁴.

(akta kontroli: tom I str. 7-379; tom II str. 460-492)

2.

W ramach ogłoszonych przez Agencję dwóch naborów¹⁵ o udzielenie wsparcia finansowego wpłynęło 206 wniosków na łączną kwotę pożyczek 49 264 581,58 zł. Liczba wniosków na kwotę 16 075 315,79 zł zarejestrowanych w pierwszym naborze wyniosła 84, a w drugim 122 na kwotę 33 189 265,79 zł. Na etapie rejestracji Agencja nie prowadziła ewidencji wartości projektów wynikającej z otrzymanych wniosków.

MARR pozytywnie rozpatrzyła 139¹⁶ wniosków i udzieliła pożyczek na kwotę 30 000 000,01 zł. Łączna wartość planowanych inwestycji to 35 628 793,67 zł. (pierwszy nabór - 14 486 753,96 zł, drugi nabór - 21 142 039,71 zł).

(akta kontroli: tom I str. 380-401)

3.

MARR opracowała i wdrożyła dokumentację związaną z udzielaniem jednostkowych pożyczek, która zawierała regulacje wymagane przez BGK określone w § 3 obu umów wdrożenia i zarządzania. Parametry *Pożyczki na Rozwój Turystyki* opracowane przez Agencję były zgodne z metryką instrumentu finansowego oraz kartą produktu, stanowiącymi załączniki do umów z BGK. Wśród opracowanych dokumentów znalazły się: *Instrukcja udzielania pożyczek „Pożyczka na Rozwój Turystyki”*; *Regulamin Funduszu Pożyczkowego „Pożyczka na Rozwój Turystyki”*; wzór umowy *„Pożyczki na Rozwój Turystyki”*; wzór wniosku o udzielenie pożyczki; karta produktu; tabela opłat obowiązująca w Funduszu Pożyczkowym *„Pożyczka na Rozwój Turystyki”*; metodyka *„Zasad oceny przedsiębiorców”*; formularz rozliczania pożyczki.

W ramach umowy nr 34 dokumentacja związana z realizacją Programu była przez Zarząd Agencji Rozwoju MARR¹⁷ zmieniana czterokrotnie¹⁸. W przypadku umowy nr 141, na wniosek Kierownika Funduszu Pożyczkowego, Zarząd Agencji podjął sześć¹⁹ uchwał w zakresie modyfikacji dokumentów. Wprowadzane zmiany dotyczyły głównie korekt redakcyjnych oraz uszczegółowienia danych we wzorach dokumentów.

(akta kontroli: tom I str. 402-442)

¹² Oświadczenie Zamawiającego w przedmiocie skorzystania z opcji z 26 maja 2020 r. oraz 29 października 2020 r. Dalej: opcja I i opcja II.

¹³ Prawo do wniesienia przez BGK do Programu dodatkowego wkładu.

¹⁴ Zgodnie z umową opłata za zarządzanie w okresie Budowy Portfela stanowiła rocznie 3% przyznanego Agencji Limitu Pożyczki. W okresie Wygaszania Portfela opłata za zarządzanie wynosiła rocznie 3% wykorzystanego Limitu Pożyczki, wg stanu na ostatni dzień roboczy kwartału poprzedzającego dany okres kwartalny z uwzględnieniem dokonanych spłat jednostkowych pożyczek.

¹⁵ Agencja prowadziła otwarte nabory wniosków. W ramach umowy nr 34 nabór odbywał się od 5 października 2017 r. do 9 maja 2019 r., a umowy nr 141 (łącznie z opcjami) trwał od 8 listopada 2018 r. do 1 października 2020 r.

¹⁶ Pozytywnie rozpatrzono 143 wnioski. Jeden podmiot nie przystąpił do podpisania umowy, a trzy zrezygnowały zaraz po podpisaniu umowy i pożyczka nie została im wypłacona.

¹⁷ Dalej: Zarząd Agencji lub Zarząd.

¹⁸ Uchwała Zarządu Nr 122/2017 z 20 listopada 2017 r. w sprawie wyodrębnienia finansowo-księgowego dla realizacji przez Fundusz Pożyczkowy instrumentu finansowego *Pożyczka na Rozwój Turystyki* zgodnie z umową PPWT/3817/2017/II/DIF/034 oraz przyjęcia niezbędnych dokumentów związanych z tym instrumentem finansowym; zmieniona uchwałami Zarządu: nr 16/2018 z 15 lutego 2018 r., nr 67/2018 z 23 maja 2018 r., nr 5/2019 z 23 stycznia 2019 r. oraz nr 34/2019 z 1 kwietnia 2019 r.

¹⁹ Uchwała Zarządu nr 2/2019 z 9 stycznia 2019 r., zmieniona uchwałami Zarządu: nr 34/2019 z 1 kwietnia 2019 r., nr 44/C/2020 z 25 maja 2020 r., nr 112/A/2020 z 8 grudnia 2020 r., nr 9/G/2021 z 1 lutego 2021 r., nr 45/2021 z 30 kwietnia 2021 r. oraz nr 82/2021 z 16 września 2021 r.

4.

Agencja realizowała obowiązki informacyjno-promocyjne zgodnie z wytycznymi określonymi w załączniku nr 9 do umów wdrożenia i zarządzania. Realizując postanowienia umowy nr 141 MARR 10 grudnia 2018 r., przedłożyła do BGK plan działań komunikacyjnych²⁰ oraz cyklicznie poprzez POIF²¹ przekazywała sprawozdania zawierające podsumowanie przeprowadzonych czynności i ich efektów.

W ramach działań informacyjno-promocyjnych MARR m.in. uczestniczyła w spotkaniach, konferencjach i szkoleniach dotyczących Programu, zamieszczała ogłoszenia w prasie oraz za pośrednictwem mediów społecznościowych. Na stronie internetowej Agencja stworzyła zakładkę poświęconą Programowi, która zawierała m.in.: opis Projektu oraz instrumentu finansowego, wzory dokumentów oraz Regulamin działania Funduszu, informacje o pochodzeniu środków oraz wskazanie roli BGK w Projekcie, dane teled adresowe umożliwiające bezpośredni kontakt.

Miejsce realizacji Projektu, materiały informacyjno-promocyjne były prawidłowo oznaczone, a prowadzone czynności właściwie dokumentowane.

Działania w zakresie realizacji obowiązków informacyjno-promocyjnych zostały zbadane na próbie pięciu umów pożyczki²². Wszystkie skontrolowane dokumenty były oznaczone znakiem Ministerstwa, BGK oraz logo promocyjnym Projektu.

(akta kontroli: tom I str. 443-486; tom II str. 116-118)

5.

Badanie oceny wniosków o udzielenie pożyczki przeprowadzono na pięciu losowo wybranych wnioskach²³ rozpatrzonych pozytywnie²⁴, w tym czterech złożonych przez przedsiębiorców mających status start-upów²⁵ oraz pięciu, na podstawie których nie udzielono pożyczki²⁶. Weryfikację i ocenę tych dokumentów Agencja przeprowadziła na podstawie *Regulaminu Funduszu Pożyczkowego* oraz *Instrukcji udzielania pożyczek*, w ramach której opracowano *Metodykę Zasady oceny przedsiębiorców*.

Przedłożone przez wnioskodawców dokumenty poddawane były sprawdzeniu, a następnie w przypadku ich kompletności dwustopniowej analizie, tj. pod względem formalno-prawnym oraz merytorycznym, w tym weryfikacji kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorcy na podstawie czynników obiektywnych²⁷ i subiektywnych²⁸.

Trzy wnioski²⁹ zostały odrzucone, w tym dwa z powodu niespełnienia przez przedsiębiorców kryteriów określonych w *Regulaminie Funduszu Pożyczkowego*, tj. niezłożenia wymaganych dokumentów lub zaległości. Jeden wniosek został

²⁰ Zgodnie z umową nr 34 Agencja nie miała obowiązku przekazywania do BGK planu działań komunikacyjnych.

²¹ Platforma Obsługi Instrumentów Finansowych udostępniona Agencji przez BGK w celu przekazywania informacji o realizacji umowy.

²² Umowy pożyczek numer: 006/2019/TURII/1378 z 10 kwietnia 2019 r., 016/2019/TUR/1390 z 29 kwietnia 2019 r., 019/2019/TURII/1448 z 14 sierpnia 2019 r., 011/2020/TURIO/1617 z 25 sierpnia 2020 r., 021/2020/TURIO/1786 z 10 listopada 2020 r.

²³ Spośród wniosków o udzielenie pożyczki w maksymalnej kwocie, tj. 500 000 zł.

²⁴ Wnioski nr: 71/2019/TUR, 8/2019/TURII, 27/2019/TURII, 9/2020/TURII-O, 22/2020/TURII-O, na podstawie których zawarto umowy o udzielenie pożyczki nr: 006/2019/TURII/1378 z 10 kwietnia 2019 r., 016/2019/TUR/1390 z 29 kwietnia 2019 r., 019/2019/TURII/1448 z 14 sierpnia 2019 r., 011/2020/TURIO/1617 z 25 sierpnia 2020 r. oraz 021/2020/TURIO/1786 z 10 listopada 2020 r.

²⁵ MŚP, które w momencie zawarcia umowy pożyczki działało na rynku nie dłużej niż dwa lata od daty rozpoczęcia działalności gospodarczej.

²⁶ Wnioski nr: 35/2018/TUR, 14/2019/TURII, 34/2019/TURII, 15/2020/TURII-O i 41/2020/TURII-O.

²⁷ Oceniane wskaźniki rentowności, płynności, zadłużenia, pokrycia odsetek.

²⁸ W szczególności: historia funkcjonowania, obsługa dotychczasowego zadłużenia, oferta produktowa i jej konkurencyjność, opis rynku, ocena branży.

²⁹ Wnioski nr: 35/2018/TUR, 15/2020/TURII-O i 41/2020/TURII-O.

odrzucony z powodu powiązań osobowych stron zaplanowanej do sfinansowania pożyczką transakcji nabycia nieruchomości.

Z analizy kompletnych wniosków pracownicy MARR sporządzali raport zawierający m.in. podstawowe informacje dotyczące wnioskodawcy i pożyczki, ocenę ekonomiczno-finansową, opis proponowanego zabezpieczenia oraz rekomendację Kierownika Funduszu Pożyczkowego. Równoległe Agencja przeprowadzała wizytacje w miejscach planowanych przedsięwzięć lub zabezpieczenia pożyczki. W jednym przypadku³⁰ sprawdzenie i analiza kompletnego wniosku trwała 22 dni, tj. przekroczyła ustalony w *Instrukcji udzielania pożyczek* 14-dniowy termin. Według wyjaśnień Prezesa przyczyną były m.in. konsultacje i wyjaśnienia oraz utrudniony kontrakt z wnioskodawczynią przebywającą za granicą.

Decyzję o przyznaniu lub odmowie udzielenia pożyczki podejmował Zarząd Agencji, po zapoznaniu się z raportem z analizy wniosku, rekomendacją Kierownika Funduszu Pożyczkowego oraz opinią Komisji Kwalifikacyjnej³¹.

Dwa wnioski rozpatrzone odmownie³² nie osiągnęły wymaganego minimum przy ocenie ekonomiczno-finansowej. Zarząd Agencji w decyzjach odmownych wskazał na zbyt duże ryzyko niepowodzenia planowanego przedsięwzięcia oraz niewystarczające zabezpieczenie pożyczek.

W jednym³³ przypadku Zarząd Agencji zgodził się na udzielenie pożyczki w sytuacji, gdy wniosek nie uzyskał wymaganego minimum przy ocenie ekonomiczno-finansowej, jednak otrzymał pozytywną rekomendację Kierownika Funduszu Pożyczkowego i opinię Komisji Kwalifikacyjnej. *Metodyka Zasady oceny przedsiębiorców* dopuszczała w uzasadnionych sytuacjach, gdy przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą dłużej niż sześć miesięcy niższe minima punktowe. Prezes wyjaśnił, że *działalność gospodarcza została zarejestrowana w czerwcu 2018 r., jednak do marca 2019 r. nie generowała przychodów. Planowane wydatki w ramach przedmiotowego wniosku przeznaczone były na dokończenie prac remontowo-budowlanych, co pozwoliłoby na uruchomienie i otwarcie obiektu, a w konsekwencji na rozpoczęcie działalności zarobkowej.*

Pożyczki zostały przyznane przedsiębiorcom spełniającym kryteria określone w *Regulaminie Funduszu Pożyczkowego*, w tym mikro lub małym przedsiębiorstwom, które prowadziły działalność w branży turystycznej lub okoturystycznej w ramach wskazanej w *Regulaminie* klasyfikacji PKD.

O fakcie podjęcia decyzji pozytywnej lub negatywnej powiadomiono wnioskodawców telefonicznie. W przypadku odmowy informowano jednocześnie o jej powodach oraz prawie do odwołania się. Agencja nie posiadała potwierdzenia pisemnego poinformowania jednego z wnioskodawców o negatywnej decyzji. Prezes Agencji wyjaśnił, że *ze względu na dłuższą nieobecność pracownika przebywającego na zwolnieniu chorobowym, nie możemy potwierdzić, czy klient został poinformowany drogą papierową.*

Jeden pożyczkobiorca³⁴ skorzystał z prawa odwołania się od decyzji. Odwołanie zostało rozpatrzone negatywnie.

(akta kontroli: tom II str. 2-354, 376-389, 428-450; tom III str. 419-430)

Agencja, aby zapewnić nienakładanie się finansowania inwestycji przyznanego w ramach realizacji Programu z finansowaniem z innych funduszy, programów,

³⁰ Wniosek nr 22/2020/TURII-O.

³¹ Zgodnie z *Instrukcją udzielania pożyczek* do rozpatrywania wniosków została powołana Komisja Kwalifikacyjna, która opiniowała wnioski, co do udzielenia lub odmowy udzielenia pożyczki.

³² Wnioski nr: 14/2019/TURII, 34/2019/TURII.

³³ Wniosek nr 8/2019/TURII.

³⁴ Wniosek nr 14/2019/TURII.

środków i instrumentów UE, a także z innych źródeł pomocy krajowej i zagranicznej, wymagała od pożyczkobiorców złożenia deklaracji³⁵ w tym zakresie na etapie wnioskowania o pożyczkę i następnie przy jej rozliczaniu. Ponadto w umowach zobowiązano pożyczkobiorców do przestrzegania zasad dotyczących unikania nakładania się takiego finansowania.

MARR sprawdzała jakie wsparcie otrzymał pożyczkobiorca korzystając z systemu SUDOP³⁶ zawierającego dane o uzyskanej przez przedsiębiorców pomocy oraz z listy projektów realizowanych z Funduszy Europejskich z serwisu funduszy europejskich³⁷, gdzie zamieszczone były informacje o uzyskanych dotacjach.

W kontrolowanej próbie zawartych umów pożyczkobiorcy złożyli wymagane oświadczenia, a Agencja sprawdziła otrzymane przez nich wsparcie przy ocenie wniosków o pożyczkę oraz przy rozliczaniu pożyczek. Ponadto MARR oznaczyła przedłożone do rozliczenia pożyczki oryginały faktur informacją o poniesionym w ramach Programu wydatku³⁸. Kopie faktur załączone do rozliczenia zostały potwierdzone za zgodność z oryginałami – w jednym przypadku przez pożyczkobiorcę, a w pozostałych czterech przez pracownika Agencji. Było to zgodne z § 20 *Regulaminu Funduszu Pożyczkowego* oraz uchwałą Zarządu Agencji³⁹ dopuszczającą potwierdzenie kopii dokumentów przez pracowników MARR, którzy otrzymali oryginały faktur, a następnie umieścili na nich informacje o współfinansowaniu wydatku ze środków budżetu państwa.

(akta kontroli: tom II str. 355-362)

Pracownicy MARR oraz członkowie Komisji Kwalifikacyjnej opiniujący wybrane do kontroli wnioski o udzielenie pożyczki złożyli, zgodnie ze wzorem określonym w *Instrukcji udzielania pożyczek*, oświadczenia o bezstronności w stosunku do wnioskodawców.

(akta kontroli: tom II str. 363-373)

Agencja – w zawartych umowach pożyczki – nałożyła na przedsiębiorców obowiązek dostarczania rocznych rozliczeń podatkowych przez cały okres obowiązywania umowy pożyczki. W ww. próbie żaden z pożyczkobiorców nie realizował tego obowiązku, a Agencja nie egzekwowała go.

(akta kontroli: tom II str. 116-118, 374-375)

6.

Obowiązek wykonania wizytacji miejsca prowadzenia działalności gospodarczej lub nieruchomości proponowanej na zabezpieczenie, lub w miejscu planowanej inwestycji przed oceną wniosku pożyczkowego został wprowadzony przez Agencję zarówno w *Instrukcji udzielania pożyczek*, jak i w *Regulaminie Funduszu Pożyczkowego*. Ustalenia w tym zakresie nie były w pełni spójne. *Instrukcja* wskazywała, że wizytację przeprowadza się, gdy wnioskowana wartość pożyczki przekracza 100 000 zł, natomiast według *Regulaminu* wizytacja konieczna była w przypadku ubiegania się o pożyczkę o wartości 100 000 zł lub wyższej⁴⁰. Prezes Agencji wyjaśnił, że *Instrukcja* oraz *Regulamin* nie są w pełni zgodne na skutek omyłki pisarskiej. Wskazał jednocześnie, że *Instrukcja udzielania pożyczek* jest dla Agencji

³⁵ Pod rygorem odpowiedzialności karnej wynikającej z art. 297 ustawy z 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, ze zm.).

³⁶ System Udostępniania Danych o Pomocy Publicznej – ogólnopolski portal informacji prowadzony przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (<https://sudop.uokik.gov.pl/home>).

³⁷ Serwis zarządzany przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl>).

³⁸ Faktury oznaczono treścią: wydatek poniesiony w ramach Projektu Przedsiębiorcza Polska Wschodnia – Turystyka, finansowanego ze środków Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej, w ramach Umowy Pożyczki nr ... zawartej z Pośrednikiem Finansowym – Agencją Rozwoju Regionalnego „MARR” S.A.

³⁹ Uchwała nr 85/A/2020 z 1 października 2020 r.

⁴⁰ Przy wnioskach o wartości niższej Agencja wprowadziła możliwość przeprowadzania wizytacji.

dokumentem nadrzędnym, który stanowi podstawę postępowania w trakcie przyznawania wsparcia, a pozostałe dokumenty, w tym Regulamin Funduszu Pożyczkowego są jej załącznikami.

MARR – w 96 przypadkach na 139 zawartych umów o udzielenie pożyczki – przed wydaniem decyzji o jej udzieleniu przeprowadziła u pożyczkobiorcy wizytację, w tym w 89 przypadkach, gdy wniosek opiewał na kwotę 100 000 zł lub wyższą. Ponadto w trzech⁴¹ przypadkach, gdy wnioskowano o pożyczkę o wartości większej niż 100 000 zł, wizytacji dokonano przy rozpatrywaniu wcześniejszych wniosków. W trakcie tych wizytacji nie ujawniono nieprawidłowości. Z wyjaśnień Prezesa Agencji wynika, że przyjęto ustalenia z poprzednich wizytacji, gdyż przebiegły bez zastrzeżeń.

Spośród wniosków ostatecznych odbiorców o najwyższej kwocie pożyczki do oceny wybrano losowo pięć rozpatrzonych pozytywnie (wymienione w pkt 5 wystąpienia). W wybranych przypadkach pracownicy Agencji przeprowadzili wizytacje w miejscach inwestycji, które w czterech przypadkach były związane jednocześnie z nieruchomościami proponowanymi na zabezpieczenie pożyczki. Z pozyskanych w ten sposób środków planowano dofinansować budowę lub przebudowę budynków⁴², a w jednym przypadku zakup wyposażenia siłowni. W trakcie wizytacji nie ujawniono nieprawidłowości. Fakt przeprowadzenia wizytacji odnotowano w kartach inspekcji, do których załączono dokumentację fotograficzną.

W pozostałych przypadkach nie przeprowadzono wizytacji, z tego w pięciu, gdy wnioskowano o 100 000 zł pożyczki i w 35, gdy wartość pożyczki była niższa od 100 000 zł.

Do kontroli wybrano także pięć wniosków odbiorców, u których nie przeprowadzono wizytacji⁴³, a którym udzielono pożyczek o wartości po 100 000 zł. W dokumentacjach dotyczących tych pożyczek zamieszczono notatki służbowe, w których wskazano, że przy takiej kwocie pożyczki nie było konieczności przeprowadzania wizyty monitorującej. Prezes Agencji wyjaśnił, że w ww. zakresie analiza przedstawionych przez klienta dokumentów oraz zaproponowane zabezpieczenie okazały się być wystarczające oraz wskazał, że: *zgodnie z Instrukcją udzielania pożyczek wizytacji podlegały pożyczki o wartości powyżej 100 000 zł.*

(akta kontroli: tom II str. 376-450)

7.

Zgodnie z umowami wdrożenia i zarządzania MARR była zobowiązana do realizacji łącznie następujących wskaźników: wypłaty 100% Limitu *Pożyczki na Rozwój Turystyki* z przeznaczeniem na wsparcie działalności turystycznej i okolo-turystycznej ostatecznych odbiorców; udzielenia co najmniej 136⁴⁴ jednostkowych pożyczek; liczba pożyczek udzielonych start-upom miała wynieść nie mniej niż 15% udziału w Portfelu Pożyczek.

Agencja była również zobowiązana do zbierania informacji, dokumentów i monitorowania ostatecznych odbiorców, którym udzieliła pożyczek, w zakresie liczby nowo utworzonych miejsc pracy oraz liczby MŚP posiadających status Miejsc Przyjaznych Rowerzystom⁴⁵.

⁴¹ Wnioski na podstawie których zawarto umowy o udzielenie pożyczki nr: 011/2019/TURII/1416 z 31 maja 2019 r., 020/2019/TURII/1456 z 13 września 2019 r. oraz 005/2020/TURII/1506 z 6 lutego 2020 r..

⁴² Obiektu noclegowego i gastronomicznego; kompleksu gastronomicznego wraz z bazą hotelową; budynku hotelowego; centrum konferencyjno-bankietowego oraz budynku gospodarczego.

⁴³ Wszystkie wnioski, na podstawie których zawarto umowy o udzielenie pożyczki o wartości 100 tys. zł i nie przeprowadzono wizytacji, tj. nr: 028/2018/TRU/1320 z 11 grudnia 2018 r. (wniosek nr 41/2018/TUR), 013/2019/TRU/1385 z 23 kwietnia 2019 r. (wniosek nr 57/2019/TUR), 010/2019/TURII/1414 z 29 maja 2019 r. (wniosek nr 19/2019/TURII), 001/2020/TURII/1499 z 13 stycznia 2020 r. (wniosek nr 52/2019/TURII) oraz 016/2020/TURIO/1731 z 3 listopada 2020 r. (wniosek nr 38/2020/TURII_O).

⁴⁴ Z tego: w przypadku umowy nr 34 – 56 pożyczek, umowy nr 141 – 50, opcji I – 14, opcji II – 16.

⁴⁵ Miejsca Przyjazne Rowerzystom Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo; dalej: MPR.

MARR wypłaciła 100% Limitu Pożyczki na Rozwój Turystyki, udzielając 139⁴⁶ pożyczek na wsparcie działalności turystycznej i okołoturystycznej. Wśród pożyczkobiorców start-upy stanowiły 59,6% w przypadku umowy nr 34, 66,7% - umowy nr 141 oraz adekwatnie 40% i 31,3% podczas realizacji opcji I i opcji II.

Agencja zbierała informacje, dokumenty i monitorowała liczbę nowo utworzonych miejsc pracy oraz liczbę MŚP posiadających status MPR, którym udzieliła wsparcia w formie jednorazowej pożyczki (szerzej w punkcie 14).

Poprzez podjęte działania MARR osiągnęła wszystkie wskaźniki określone w § 8 umów wdrożenia i zarządzania. Nie było zatem podstaw do nałożenia kar umownych.

(akta kontroli: tom I str. 375-379, 392-399; tom II str. 451-492)

8.

Wpłaty jednostkowych pożyczek ostatecznym odbiorcom następowały po podpisaniu umowy, w terminie do 90 dni od dnia jej zawarcia, zgodnie z metryką instrumentu finansowego określoną w załączniku nr 2 do umów wdrożenia i zarządzania.

(akta kontroli: tom II str. 376-389, 460-492)

9.

Agencja przekazywała do BGK sprawozdania z postępu w formie raportów obejmujących swoim zakresem informacje na temat postępu rzeczowego i finansowego umów wdrożenia i zarządzania. Informacje te przekazywane były w trybie ciągłym w miarę realizacji umów, drogą elektroniczną, za pośrednictwem POIF. Sporządzenie sprawozdania polegało na ostatecznym potwierdzeniu prawidłowości danych zawartych w POIF. System generował raport, który elektronicznie przekazywany był do BGK, a Agencja przesyłała w wersji papierowej oświadczenie o poprawności przekazanych danych.

Badaniem objęto sprawozdania sporządzone w formie miesięcznych raportów za grudzień lat 2017-2021 oraz kwartalnego raportu za IV kwartał 2022 r.⁴⁷ Ustalono, że Agencja regularnie składała sprawozdania, przekazując ostateczne potwierdzenia prawidłowości danych w raportach na koniec miesiąca/kwartału w terminie do 10 dnia kalendarzowego miesiąca następnego, zgodnie z § 16 umów wdrożenia i zarządzania. We wszystkich tych przypadkach proces weryfikacji sprawozdań przez BGK kończył się ich akceptacją.

MARR pozyskiwała i przechowywała oświadczenia odbiorców ostatecznych o utworzonych miejscach pracy i okresie zatrudnienia.

(akta kontroli: tom II str. 493-587; tom III str. 431-437)

10.

W okresie objętym kontrolą Agencja przekazała do BGK zasoby zwrócone⁴⁸ w kwocie 15 621 254,38 zł, z tego dotyczące umowy nr 34 – 8 088 073,35 zł⁴⁹ oraz umowy nr 141 wraz z opcjami – 7 533 181,03 zł⁵⁰.

Szczegółowym badaniem objęto przepływy pieniężne dotyczące IV kwartału lat 2018-2022⁵¹. Zwrot środków następował w okresach miesięcznych, w kwocie równej

⁴⁶ Z tego w przypadku umowy nr 34 – 57 pożyczek, umowy nr 141 – 51, opcji I – 15, opcji II – 16.

⁴⁷ Zgodnie z aneksami nr 4 do umowy nr 34 i nr 141 z 29 listopada 2022 r. sprawozdania w formie miesięcznych raportów należało sporządzać do września 2022 r., a od października 2022 r. – w formie kwartalnych raportów.

⁴⁸ Środki zwrócone przez ostatecznych odbiorców w związku z udzielonymi jednostkowymi pożyczkami, odpowiadające udziałowi BGK, w tym zwroty kapitału, odsetek oraz wszelkie inne przychody wygenerowane na tych środkach na poziomie pośrednika finansowego.

⁴⁹ Z tego: 7 705 947,74 zł kapitał, 321 747,70 zł odsetki, 58 194,54 zł odsetki karne, 2 183,37 zł odsetki od depozytu.

⁵⁰ Z tego: 7 239 110,65 zł kapitał, 278 419,14 zł odsetki, 11 559,97 zł odsetki karne, 4 091,27 zł odsetki od depozytu.

⁵¹ Pierwsze spłaty jednostkowych pożyczek nastąpiły w 2018 r.

kwocie zasobów zwróconych, które wystąpiły w danym miesiącu, w terminie przewidzianym w umowach wdrożenia i zarządzania. Kwoty te były zgodne z prowadzoną ewidencją spłat jednostkowych pożyczek w systemie pożyczkowym PBaza⁵². W zasobach zwróconych uwzględniono również inne przychody wygenerowane ze środków BGK, tj. odsetki od środków na rachunkach bankowych dla zasobów zwróconych.

W badanej próbie, w październiku i listopadzie 2021 r. oraz grudniu 2022 r., wystąpiły rozbieżności pomiędzy łączną kwotą zasobów zwróconych, a informacjami zawartymi w systemie POIF⁵³. Rozbieżności te dotyczyły przypadków, gdy w wyciągu bankowym rachunku spłat jednostkowych pożyczek danego miesiąca ujęta była operacja, która nastąpiła w ostatnim dniu miesiąca wcześniejszego. W systemie POIF operacje te wykazywane były z datą wyciągu bankowego, natomiast zwroty do BGK następowały zgodnie z datą operacji. Prezes Agencji wyjaśnił, że *po zakończonym miesiącu system POIF w zagregowanych danych nie widzi operacji na wyciągach bankowych zawierających operacje księgowane przez bank do poprzedniego miesiąca, a ewidencjonuje je w kolejnym. Agencja dokonuje zwrotu zgodnie z danymi pochodzącymi z systemu pożyczkowego PBaza, uwzględniającego faktyczne księgowanie spłaty, a ewentualne rozbieżności wyjaśnia BGK na jego wezwanie.*

(akta kontroli: tom III str. 3-170)

11.

W celu realizacji zadań, związanych z prowadzeniem monitoringu i kontroli programu, Agencja opracowała dokumenty stanowiące załączniki do *Instrukcji udzielania pożyczek* oraz powołała Zespół Funduszu Pożyczkowego. Zespół liczący 15 osób⁵⁴ (Kierownik i 14 Specjalistów) podlegał bezpośrednio Zarządowi i był wyodrębniony organizacyjnie. Wszystkie osoby, wchodzące w skład Zespołu, otrzymały delegacje do pracy przy projektach oraz podpisały porozumienia, które określały zakres czynności związanych z udzieleniem i obsługą pożyczek.

Do obowiązków członków Zespołu należał zarówno monitoring, jak też kontrola inwestycji wspartych środkami instrumentu finansowego. Szczegółowy zakres zadań dla poszczególnych pracowników był na bieżąco zlecany przez Kierownika Zespołu na podstawie analizy potrzeb związanych z realizacją umów wdrożenia i zarządzania. Pracownicy prowadzili kontrole zza biurka (w siedzibie Agencji) oraz kontrole na miejscu (w siedzibie pożyczkobiorcy lub miejscu realizowanej przez niego inwestycji). MARR zapewnił pracownikom warunki lokalowe, wyposażenie techniczne oraz wsparcie administracyjne i logistyczne niezbędne do prawidłowej realizacji zadań.

(akta kontroli: tom II str. 456-459; tom III str. 171-198)

12.

Agencja nie opracowała formalnych procedur określających postępowanie w razie pojawienia się opóźnień lub zwłoki w spłacie pożyczek. Pomimo braku zatwierdzonych przez Zarząd regulacji, MARR posiadała procedury w tej sprawie pt. *Opis sposobu postępowania w zakresie działań zaradczych/windykacyjnych dla Programu TUR I, TUR II w ramach powstałych zaległości w spłatach*. Dla zaległości przekraczających jeden miesiąc przewidziano:

- wysłanie pierwszego wezwania do zapłaty – w przypadku zaległości od 1 miesiąca + 1 dzień do 2 miesięcy,

⁵² Program wykorzystywany w MARR do ewidencjonowania i prowadzenia pożyczek.

⁵³ W październiku 2021 r. 5 950,85 zł (umowa nr 34) i 6 408,92 zł (umowa nr 141); w listopadzie 2021 r. 7 032,37 zł (umowa nr 34) i 6 408,92 zł (umowa nr 141); w grudniu 2022 r. 1 600,10 zł (umowa nr 34).

⁵⁴ Dane na dzień 31 marca 2023 r.

- wysłanie drugiego wezwania do zapłaty wraz z informacją, że brak uregulowania całości zobowiązań będzie skutkowało przekazaniem danych klienta do podmiotu zajmującego się odzyskiwaniem należności – w przypadku zaległości 2 miesiące + 1 dzień do 3 miesięcy,
- podjęcie przez Zarząd decyzji o ewentualnym wypowiedzeniu umowy – w przypadku zalegania ze spłatą 3 miesiące i więcej,
- wysyłanie kolejnych wezwań do zapłaty wraz z informacją o możliwości wypowiedzenia umowy w sytuacji nieuregulowania zaległych zobowiązań – w przypadku, gdy umowa nie zostanie wypowiedziana,
- przekazanie sprawy do kancelarii Radcy Prawnego – w przypadku wypowiedzenia umowy.

Badanie terminowości spłaty udzielonych pożyczek przeprowadzono na próbie 51 umów⁵⁵. W przypadku 14 przedsiębiorców wystąpiło opóźnienie w spłacie przekraczające 30 dni. Działania zaradcze podejmowane przez MARR w stosunku do tych pożyczkobiorców były zgodne z przyjętym sposobem postępowania. Aktywność Agencji w tym zakresie przyczyniła się do uregulowania zaległych zobowiązań w całości przez ośmiu⁵⁶ pożyczkobiorców, cztery⁵⁷ podmioty uregulowały część zaległych zobowiązań, a z dwoma⁵⁸ została rozwiązana umowa i rozpoczęta windykacja należności.

(akta kontroli: tom III str. 199-309)

13.

Agencja, zawierając umowy wdrożenia i zarządzania, zobowiązała się do prowadzenia działań kontrolnych u pożyczkobiorców o charakterze kontroli z za biurka oraz na miejscu, według zasad ustalonych w tych umowach⁵⁹.

MARR kontrolą z za biurka objęła wszystkie umowy pożyczki. W wybranej do badania próbie udzielonych pożyczek (wymienionej w pkt 5 wystąpienia) weryfikowano oryginały dokumentów potwierdzających wydatkowanie środków przedłożonych do rozliczenia pożyczki, cel, na jaki środki zostały wydatkowane oraz wykluczenie nakładania się finansowania. Po zakończeniu kontroli MARR informowała pożyczkobiorców, że złożone rozliczenie i dowody księgowe potwierdzały realizację przedsięwzięcia opisanego we wniosku o pożyczkę oraz były zgodne z umową, a procedura rozliczenia przyznanej pożyczki zakończyła się wynikiem pozytywnym. Na oryginałach faktur zamieszczono ponadto adnotację o współfinansowaniu wydatku ze środków budżetu państwa⁶⁰.

(akta kontroli: tom I str. 8-374; tom II str. 116-118, 357-358; tom III str. 310- 355)

W badanym okresie Agencja przeprowadziła łącznie 16 kontroli na miejscu, z tego sześć dotyczyło pożyczek udzielonych w oparciu o umowę nr 34 (10,5% wszystkich pożyczek) i 10 w oparciu o umowę 141 (12,2% wszystkich pożyczek). Ze zrealizowanych kontroli 15 było planowanych, a jedna doraźna. Podczas tych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości, w związku z tym nie formułowano wniosków.

MARR nie opracowała rocznych planów kontroli ani harmonogramu kontroli⁶¹. Uszczegółowiła jednak dla każdej z tych umów niektóre zapisy dotyczące zasad

⁵⁵ Analizą objęto 36,7% udzielonych pożyczek.

⁵⁶ Pożyczki nr: 006/2018/TUR/1218, 008/2018/TUR/1228, 013/2018/TUR/1243, 019/2018/TUR/1259, 016/2019/TUR/1390, 012/2019/TURII/1417, 023/2019/TURII/1465 oraz 014/2020/TURIO/1654.

⁵⁷ Pożyczki nr: 023/2018/TUR/1296, 006/2019/TURII/1378, 025/2019/TURII/1473 oraz 013/2020/TURIO/1643.

⁵⁸ Pożyczki nr: 026/2018/TUR/1305 i 004/2020/TURII/1502.

⁵⁹ W załączniku nr 6 „Zasady przeprowadzania kontroli u Ostatecznych Odbiorców”.

⁶⁰ Adnotacja o treści przywołanej w przypisie nr 38.

⁶¹ W zasadach przeprowadzania kontroli u ostatecznych odbiorców ustalono m.in., że: a) w załączniku do umowy nr 34 – kontrole na miejscu przeprowadzane są na podstawie rocznego planu kontroli zatwierdzonego przez upoważnione osoby; b) w załączniku

przeprowadzania kontroli w dokumentach pt. *Plan kontroli*. Prezes Agencji wyjaśnił, że w 2020 r. w wyniku zaleceń pokontrolnych NIK został opracowany Plan kontroli. Nie został nazwany rocznym planem kontroli, ponieważ został wprowadzony po realizacji działań kontrolnych. Jednakże obowiązek przeprowadzania kontroli został zrealizowany. W ramach umowy nr 141 został opracowany harmonogram kontroli pod nazwą Plan kontroli i zawierał tożsame parametry m.in. obowiązek przeprowadzenia kontroli 10% umów pożyczki.

MARR – w zakresie realizacji umowy nr 34 – skontrolowała na miejscu sześć umów pożyczki⁶², z tego cztery w 2020 r. i po jednej w 2021 r. i 2022 r. Pięć z tych umów było wytypowanych – planowanych przez Agencję, a jedna doraźna⁶³. Prezes Agencji wyjaśnił, że kontrola doraźna odbyła się (w 2020 r.) na wniosek instytucji kontrolującej MARR – NIK.

W Planie kontroli dla umowy nr 141 ustalono, że kontrolą na miejscu zostanie objęte nie mniej niż 10% umów, a dobór próby będzie się odbywał okresowo (w marcu, lipcu i listopadzie 2020 r.), tak, aby zapewnić systematyczność działań kontrolnych. Wytypowano łącznie dziewięć umów⁶⁴, z czego skontrolowano osiem (trzy w 2020 r., dwa w 2021 r. i trzy w 2022 r.). Dodatkowo przeprowadzono kontrole dwóch umów spoza wytypowanej próby⁶⁵, z uwagi m.in. na zakres i rozliczenie inwestycji. Zrezygnowano z kontroli jednej umowy⁶⁶ dlatego, że został zrealizowany wskaźnik kontroli na miejscu oraz ze względu na wywiązywanie się pożyczkobiorcy z obowiązków wskazanych w umowie pożyczki.

Do badania – spośród umów o najwyższych kwotach udzielonych pożyczek – wybrano dokumentację kontroli dotyczące pięciu z nich⁶⁷. Kontrolę dokonywali upoważnieni pracownicy. Sporządzali oni raporty z kontroli, z którymi zapoznano przedsiębiorców. Przeprowadzono oględziny obiektów lub urządzeń dofinansowanych pożyczkami oraz sprawdzono zakres wykonanych prac. Kontrole te potwierdziły, że przyznane pożyczki zostały wydatkowane zgodnie z przeznaczeniem. Sporządzona z kontroli dokumentacja fotograficzna stanowiła załącznik do raportów.

W czterech z pięciu⁶⁸ wybranych kontroli nie weryfikowano oznakowania oryginałów faktur informacją o współfinansowaniu wydatku ze środków budżetu państwa, wskazując w raporcie z przeprowadzonych kontroli, że na etapie rozliczenia przyznanych środków do siedziby MARR wpłynęły oryginały dokumentów księgowych, które zostały odpowiednio oznaczone. Prezes Agencji wyjaśnił ponadto, że wśród pracowników przeprowadzających te kontrole była osoba weryfikująca oryginały dokumentów na etapie rozliczenia przyznanych środków pożyczki.

(akta kontroli: tom II str. 357-358, tom III str. 310-311, 356-418)

W ramach przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono przypadków „Niezgodności”⁶⁹.

(akta kontroli: tom III str. 311, 375-378)

---

do umowy nr 141 – planowane kontrole na miejscu prowadzone są na podstawie harmonogramu kontroli zatwierdzonego przez Agencję.

⁶² Umowy nr: 023/2018/TUR/1296, 002/2019/TUR/1333, 011/2019/TUR/1379, 016/2019/TUR/1390, 019/2019/TUR/1394 oraz 027/2019/TUR/1405.

⁶³ Umowa nr 011/2019/TUR/1379.

⁶⁴ Umowy nr: 005/2019/TUR/1350, 006/2019/TUR/1378, 031/2019/TUR/1492, 002/2020/TUR/1493, 001/2020/TUR/1499, 014/2020/TUR/1522, 016/2020/TUR/1529 oraz 019/2020/TUR/1534.

⁶⁵ Umowy nr: 029/2019/TUR/1483, 007/2020/TUR/1510 i 013/2020/TUR/1520.

⁶⁶ Umowa nr 013/2020/TUR/1520.

⁶⁷ Umowy nr: 023/2018/TUR/1296, 006/2019/TUR/1378, 011/2019/TUR/1379, 016/2019/TUR/1390 oraz 027/2019/TUR/1405.

⁶⁸ Umowy nr: 023/2018/TUR/1296, 006/2019/TUR/1378, 011/2019/TUR/1379 oraz 016/2019/TUR/1390.

⁶⁹ Jakikolwiek naruszenie przez ostatecznego odbiorcę prawa unijnego lub krajowego wynikające z działania lub zaniechania podmiotu zaangażowanego w realizację umowy pożyczki, które powoduje lub mogłoby spowodować szkodę w budżecie państwa poprzez obciążenie budżetu nieuzasadnionym wydatkiem środków publicznych.

14.

Zgodnie z *Regulaminem pożyczki* jej udzielenie powinno skutkować utworzeniem nowych miejsc pracy przez pożyczkobiorcę. MARR w listopadzie 2017 r. otrzymała pismo⁷⁰, w którym BGK wyjaśnia m.in., że *sam fakt utworzenia nowego miejsca pracy w wyniku uzyskanego przez ostatecznego odbiorcę wsparcia nie stanowi warunku obligatoryjnego uzyskania wsparcia*.

(akta kontroli: tom II str. 2-31, tom III str. 419-430)

Podmioty, składając wniosek o pożyczkę, wskazywały planowaną liczbę miejsc pracy (w podziale na kobiety i mężczyzn) utworzonych w terminie 12 lub 24 miesięcy⁷¹ od zakończenia rzeczowej realizacji inwestycji. Po upływie tego terminu pożyczkobiorcy zobligowani byli do złożenia oświadczenia o nowych miejscach pracy powstałych jako bezpośredni skutek realizacji projektu. Łączna przewidywana liczba nowo utworzonych miejsc pracy, wynikająca z pozytywnie rozpatrzonych przez Agencję wniosków, wyniosła 207,97 (135,67 kobiety i 72,3 mężczyźni)⁷².

Agencja mailowo lub telefonicznie przypominała pożyczkobiorcom o obowiązku złożenia oświadczenia o liczbie utworzonych miejsc pracy. Do dnia 19 lipca 2023 r. wszyscy przedsiębiorcy⁷³, którzy otrzymali wsparcie w ramach umowy nr 34, przestali oświadczenia, a umowy nr 141 – 95,9%⁷⁴. Agencja utrzymywała stały kontakt z trzema podmiotami⁷⁵, które nie dostarczyły oświadczenia w wyznaczonym terminie. Na podstawie zebranych oświadczeń ustalono, że łączna liczba nowo utworzonych etatów wyniosła 137,49 (108,38 kobiety i 29,08 mężczyźni)⁷⁶.

W przypadku niewywiązania się przez pożyczkobiorców z przedstawionych we wnioskach planów, Agencja nie podejmowała żadnych działań zaradczych. Prezes Agencji wyjaśnił, że *w sytuacji powzięcia informacji od Ostatecznego Odbiorcy o nieutworzeniu miejsca pracy pomimo wcześniejszej deklaracji Pośrednik finansowy zwracał się z prośbą o wyjaśnienie zaistniałej sytuacji. Ze względu na to, że wskaźnik liczby nowo utworzonych miejsc pracy nie był obligatoryjny do osiągnięcia Pośrednik Finansowy nie był zobowiązany do podejmowania innych działań zaradczych w sytuacji nieosiągnięcia przez Ostatecznego Odbiorcę zadeklarowanych wartości na etapie wnioskowania o pożyczkę*.

Agencja udzieliła 11 pożyczek dla MŚP posiadających status MPR. Na etapie udzielania wsparcia MARR weryfikowała posiadanie przez przedsiębiorców odpowiednich certyfikatów potwierdzających status MPR.

Wytyczne dotyczące nieangażowania się pożyczkobiorców w działania sprzeczne z prawem unijnym lub krajowym MARR określiła w *Instrukcji udzielania pożyczek* wprowadzając pojęcie „Niezgodności”. Prezes Agencji wyjaśnił, że *ocena wniosku polegała m.in. na zbadaniu braku wykluczeń z udzielenia wsparcia w tym czy*

⁷⁰ „Pożyczka na rozwój turystyki – pytania zadane przez Pośredników Finansowych wraz z odpowiedziami udzielonym przez BGK”.

⁷¹ W umowie nr 34 był to okres 12 miesięcy od zakończenia rzeczowej realizacji projektu. W aneksie nr 3, do tej umowy, podpisanym 31 grudnia 2020 r. oraz w umowie nr 141 okres ten został zwiększony do 24 miesięcy.

⁷² W ramach umowy nr 34 planowana liczba nowych miejsc pracy wyniosła 91,5 (63 kobiety i 28,5 mężczyźni), a umowy nr 141 -116,47 (72,67 kobiety i 43,8 mężczyźni).

⁷³ Dwie firmy, którym udzielono pożyczek w ramach umowy nr 34, nie złożyły oświadczenia. Nie są one brane pod uwagę w przedstawionej analizie, ponieważ umowa pożyczki nr 026/2018/TUR/1305 została wypowiedziana, a umowa nr 012/2019/TUR/1381 została całkowicie spłacona przed terminem, w którym takie oświadczenie miała złożyć.

⁷⁴ Osiem firm, którym udzielono pożyczek w ramach umowy nr 141, nie złożyło oświadczenia. Nie są one brane pod uwagę w przedstawionej analizie, ponieważ umowa pożyczki nr 004/2020/TURII/1502 została wypowiedziana, umowy nr 015/2019/TURII/1433, 029/2019/TURII/1483, 021/2020/TURII/1540 oraz 031/2021/TURII/1938 zostały całkowicie spłacone przed terminem, w którym takie oświadczenie miały złożyć, a dla umów nr 026/2020/TURII/1849, 027/2020/TURO/1875 oraz 030/2021/TURII/1951 nie minął termin 24 miesięcy.

⁷⁵ Umowa nr 019/2020/TURII/1782, 028/2020/TURII/1881 i 029/2020/TURII/1899.

⁷⁶ W ramach umowy nr 34 było to 53,5 etatów (40,75 kobiety i 12,75 mężczyźni), a umowy nr 141 – 75,96 (67,63 kobiety i 16,33 mężczyźni).

przedsiębiorca nie działa w sprzeczności z regulacjami unijnymi czy krajowymi. Badanie inwestycji polegało na weryfikacji jej umiejscowienia zgodnie z metryką produktu i spełniania celu inwestycji.

(akta kontroli: tom II str. 451-455; tom III str. 171-172, 199-200)

15.

Agencja – w stosunku do podmiotów zalegających w spłacie pożyczek – podejmowała czynności windykacyjne zgodnie z posiadaną procedurą *Opis sposobu postępowania w zakresie działań zaradczych/windykacyjnych dla Programu TUR I, TUR II w ramach powstałych zaległości w spłatach*. Wobec 14 pożyczkobiorców (na 51 skontrolowanych), u których wystąpiły opóźnienia przekraczające 30 dni, podjęto działania zaradcze polegające na kontaktach telefonicznych, wysłaniu wiadomości e-mail z informacją o zaległościach, pisemnych wezwaniach do wykonania zobowiązania oraz wpisaniu dłużników do rejestru podmiotu zajmującego się odzyskiwaniem należności. Wykonane w tym zakresie prace przyczyniły się do uregulowania zaległych zobowiązań w całości lub w części przez 12 pożyczkobiorców, a dwóm wypowiedziano umowy (szerzej w punkcie 12). Podmiotom tym Agencja wypłaciła pożyczki w kwocie ogółem 4 868 577,38 zł. W okresie objętym kontrolą zwrócili oni łącznie 2 667 798 zł, z tego kapitał stanowił 2 472 108,37 zł, odsetki 171 242,25 zł i koszty działań egzekucyjnych 24 447,38 zł. Na koniec marca 2023 r. należności od tych pożyczkobiorców wynosiły ogółem 2 486 772,01 zł, z tego kapitał stanowił 2 396 469,01 zł, odsetki 49 747,84 zł i koszty działań egzekucyjnych 40 555,16 zł.

(akta kontroli: tom III str. 199-309, 440-441)

MARR wypowiedziała umowę pożyczki dwóm podmiotom. Przyczyną rozwiązania umowy nr 026/2018/TUR/1305 było niespłacenie w terminie 10,29 rat kapitałowych oraz nieprzekazanie informacji dotyczącej utrzymania miejsc pracy utworzonych w ramach otrzymanego wsparcia, a umowy nr 004/2020/TURII/1502 – niespłacenie w terminie 10,22 rat kapitałowych.

W przypadku obydwu wypowiedzianych umów MARR podejmowała czynności zmierzające do odzyskania wierzytelności, m.in. przedstawiła weksle do zapłaty, złożyła pozwy o zapłatę w postępowaniu nakazowym, uzyskała nakazy zapłaty zaopatrzone w klauzule wykonalności, złożyła wnioski do Komornika Sądowego o wszczęcie egzekucji, w tym w jednym przypadku egzekucji z nieruchomości.

Podmiotom tym Agencja wypłaciła kwoty równe wysokości udzielonych pożyczek tj. 210 000 zł⁷⁷ i 500 000 zł⁷⁸. Poprzez prowadzone działania, do dnia 31 marca 2023 r., odzyskała łącznie 186 338,05 zł. Środki zwrócone przez pierwszego pożyczkobiorcę wyniosły 160 026,87 zł, z tego kapitał stanowił 86 351,36 zł, odsetki karne 55 192,54 zł, odsetki umowne 3 053,19 zł i koszty działań egzekucyjnych 15 429,78 zł. Drugi podmiot dokonał zwrotu w wysokości 26 311,18 zł, z tego kapitał stanowił 7 182,49 zł, odsetki karne 4 282,33 zł, odsetki umowne 5 828,76 zł i koszty działań egzekucyjnych 9 017,60 zł.

(akta kontroli: tom III str. 201-205, 223-224, 246-247, 438-458)

⁷⁷ Umowa nr 026/2018/TUR/1305.

⁷⁸ Umowa nr 004/2020/TURII/1502.

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Agencja w okresie objętym badaniem nie egzekwowała od wszystkich pięciu pożyczkobiorców wybranych do kontroli, określonego w umowach pożyczki, obowiązku dostarczania rocznych rozliczeń podatkowych.

Zgodnie z § 6 umów pożyczki pożyczkobiorca zobowiązał się m.in. do dostarczania do MARR, przez cały okres obowiązywania tych umów, po zakończeniu każdego roku podatkowego, rozliczenia rocznego podatku składanego do Urzędu Skarbowego.

Prezes Agencji wyjaśnił, że *obowiązek ten wprowadzono na bazie realizowanych innych projektów w celu monitorowania sytuacji finansowej firmy. Agencja ostatni raz wezwwała pożyczkobiorców do złożenia dokumentu w 2018 r. za 2017 r. Na bazie doświadczenia okazało się, że nie prezentują one pełnego obrazu sytuacji finansowej, zatem w kolejnych latach odstąpiono od tego obowiązku. Od 2018 r. oceny bieżącej sytuacji Pożyczkobiorców dokonywano na podstawie monitoringu terminowości spłat.*

Nieprawidłowość ta miała charakter formalny i nie wpływała na wykonanie zadań związanych z Programem.

(akta kontroli: tom II str. 116-118, 374-375)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następującą uwagę:

Uwaga Agencja do umów pożyczek wprowadziła zobowiązanie przesyłania rozliczenia podatkowego przez podmioty, którym udzieliła wsparcia finansowego. Jednak w trakcie realizacji umów nie wymagała od pożyczkobiorców ich składania. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli obowiązek ten był zbędny, ponieważ nie miał wpływu na monitorowanie poprawności wykonywanych umów. W związku z tym warto rozważyć rezygnację z tego obowiązku umownego w nadal obowiązujących umowach pożyczki.

Wnioski Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 23 sierpnia 2023 r.

Kontrolerzy
Paulina Wojtowicz-Maryjka
inspektor kontroli państwowej

/-/

Marek Sikora
specjalista kontroli państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Dyrektor
Wiesław Motyka

/-/